

Důlní nehody

Tu naraz bummm! Nastal strašný hukot i myslel jsem nejinak, nežli že zavaliло filor. Ale v tom tu letěl dozorce Knispel a volal: „Utíkej po hajery a utíkejte pod šachtu!“ A my popadli naše luntý (šaty) a chlop něchlop, všeci jsme letěli pod šachtu.

Josef Konopka, Život karvinských horníků před 40 až 50 lety. Hornický kalendář 1935.

Statistika důlních nehod v OKR je vedena od roku 1854. Do roku 2000 bylo na karvinských dolech zaznamenáno 37 nešťastných událostí, během nichž přišlo o život 540 zaměstnanců. Nejvíce obětí měla série explozí na dolech Jan a Františka Larisch-Mönnichovy společnosti, která v roce 1894 ukončila život 235 mužů. V následujícím roce si podobná nehoda na dole Hohenegger vyžádala 52 obětí.

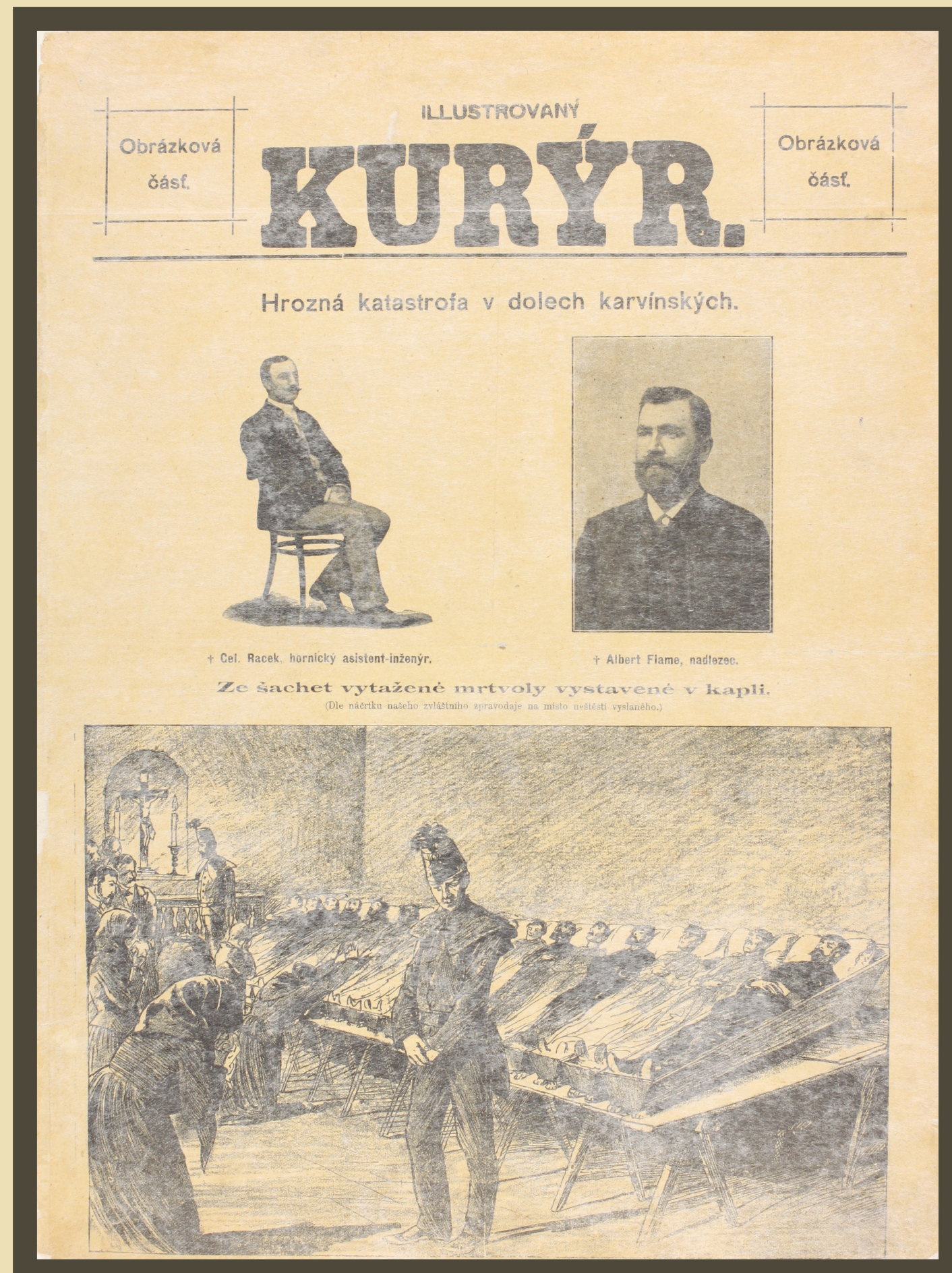
Obecně lze za příčinu vysoké nehodovosti na místních dolech v posledních dvou desetiletích 19. století považovat masový nárůst těžby a její postup do větších hlubin. Vzástal také počet nekvalifikovaných pracovníků, neschopných odhadnout blížící se nebezpečí. Tragická událost v roce 1894 upozornila na důležitost kvalitního větrání v dolech a řádné proškolení zaměstnanců. Inicivovala také zrod báňské záchranné služby.

Četnost důlních nehod opět vzrostla po únoru 1948 v důsledku stoupajících nároků na uhelnou těžbu. Mezi lety 1949–1951 došlo v celém OKR k šesti haváriím. Jedna z nich proběhla také v Dole 1. máj (Barbora) v prosinci 1951. Padlo ji za obět 13 mužů. Vyšetřování exploze, které prováděla počátkem roku 1952 Okresní prokuratura v Karviné, naznačilo obrovský tlak, pod nímž pracovali vedoucí zaměstnanci závodu. Ti sledovali koncentraci výbušných plynů v podzemí bezmála 24 hodin před samotným výbuchem, zároveň se však obávali vydat jasný pokyn k evakuaci, kterým by ohrozili napjatý hospodářský plán.

V dubnu 1952 byl vyšetřovací spis karvinské prokuratury předán StB v Ostravě. Tím byl případ Dolu 1. máj dán uměle do souvislosti s nedávnými explozemi v dole Doubrava. V politicky motivovaném procesu byl za hlavního strůjce série důlních havárií označen Ing. JUDr. Václav Žalud, přednosta Revírního báňského úřadu a Ing. Josef Herel, přednosta OKD, n. p. Oběma byl soudem vyměřen trest smrti. Mezi dalšími sedmi obžalovanými stanuli také odborní zaměstnanci Dolu 1. máj, a to Josef Stozsek (doživotní vězení), Alfons Petráš (čtyři roky) a Emerich Lazarský (tři roky).

Dvě fotografie zachycující následky exploze v závodě 1. máj (Barbora), která byla největším polistopadovým důlním neštěstím. Nehoda usmrtila 30 horníků. Vlevo jsou členové báňské záchranné služby. Vpravo léčba dvou z devíti těžce zraněných zaměstnanců.

Zprávy o nehodě na Larisch-Mönnichových dolech v roce 1894 pronikaly také na stránky domácích a zahraničních novin. Na obrázku je výtisk pražského magazínu.

Pohřeb sedmi horníků, zesnulých následkem exploze v závodě Barbora v roce 1927.

Výbuch na jámě Gabriela v roce 1924 usmrtil 15 mužů. Druhá exploze, která následovala asi dvě a půl hodiny po prvním výbuchu, rozmetala železnou věž na povrchu.

Ze zasedání rady ONV
Cinnost ONV se chýlí ke konci

LIST OBČANŮ OKRESU KARVINÁ
15 Karvinské noviny PISMO
OBYVATELŮ POWIATU KARWINA

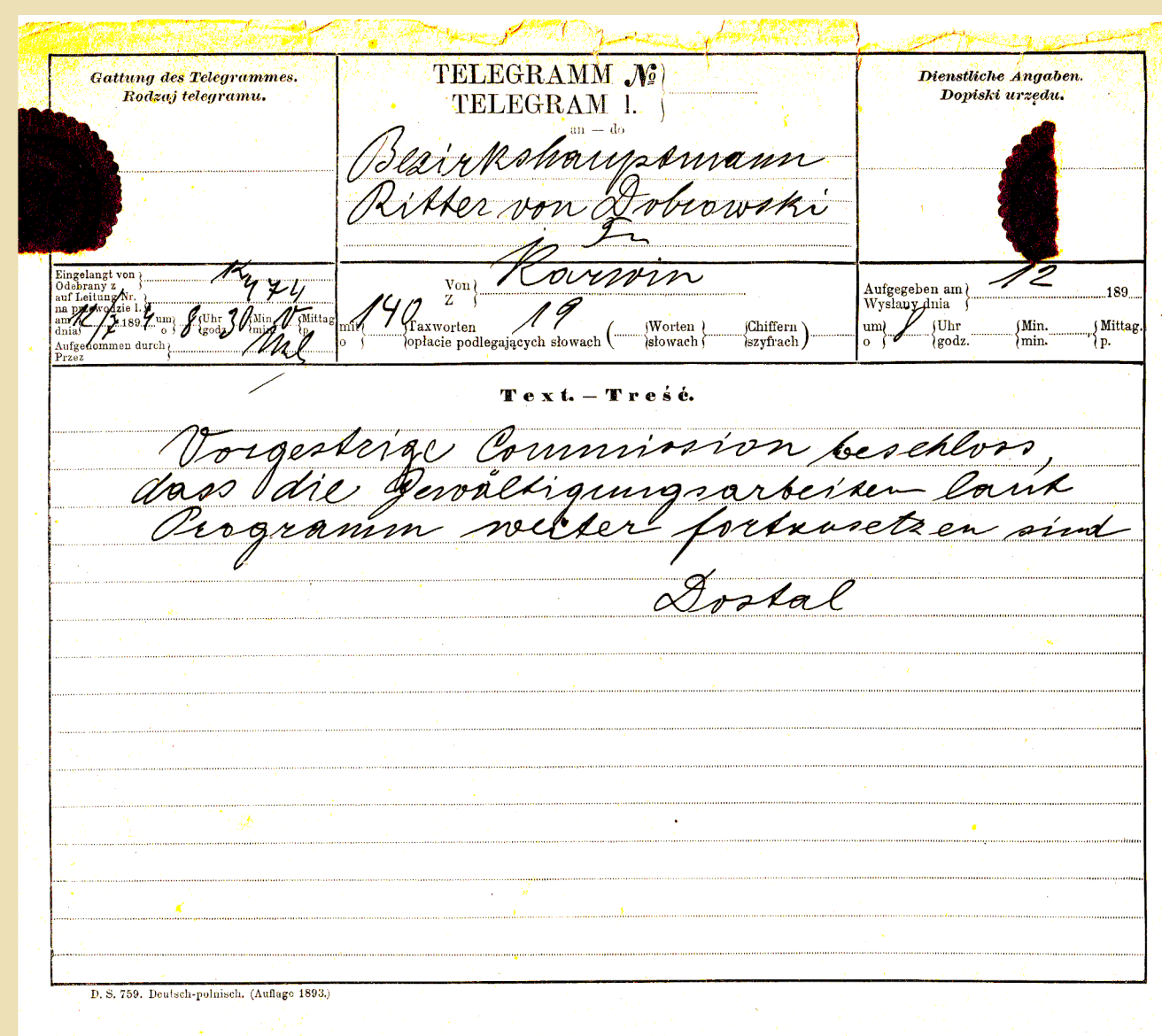
Organ ONV v Rokkvi XXXIX • Sobota, 27. října 1950 • Číslo 43 • Cena 1 Kč

Nejsmutnější reportáž posledních let

Československý HORNÍK
ČÍSLO 77 ROČNÍK VII CENA 1 Kč OSTRAVA IV. ČERVENCE 1952

Zločinným škůdcům se dostalo spravedlivého trestu

V úterý 27. července byla v Ostravě předána rozsáhlá rozsudek, který usmrtil 13 lidí a zranil 130 dalších. Jedná se o první rozsáhlý proces v historii ONV, který se týká činnosti ONV v Karviné. Účastníci ONV byli odsouzeni k trestu smrti a vězení. Proces byl velmi dramatický a vyvolal velký zájem veřejnosti. Účastníci ONV byli odsouzeni k trestu smrti a vězení. Proces byl velmi dramatický a vyvolal velký zájem veřejnosti. Účastníci ONV byli odsouzeni k trestu smrti a vězení. Proces byl velmi dramatický a vyvolal velký zájem veřejnosti.

15. června 1894, 9.30

Během dnešní noci proběhly exploze na dolech Františka a Jan hraběte Larische v Karviné. Jeden inženýr, jeden šichtmist, dva dozorcí, dva nadhavlíři a asi 150 horníků je mrtvých. Doly hoří, ventilátory jsou zničeny, proto není možné vyproštění mrtvých těl.

15. června, 13.00

Momentálně konstatováno asi 180 mrtvých horníků. 14 mrtvých bylo vyproštěno. Zraněných je 20, z nichž 4 velmi těžce. Tito 4 zranění byli převezeni do Těšína. 10 mužů bylo během záchranných prací smrtelně zraněno. Důlní požár dále pokračuje, takže vyprošťování níže se nacházejících mrtvých těl není možné. (...) První exploze proběhla po půl desáté, poté další 4 exploze, poslední dnes v 1.30 ráno.

17. června, 8.00

Po provedených šetřeních byl počet mrtvých stanoven na 231. Během záchranných akcí bylo zraněno 35 osob, z toho 25 smrtelně. (...)

Z rozkazu hraběte Larische bylo rozhodnuto, že každá vdova dostane hned 50 zlatých a dalších 42 zlatých bude dostávat ročně, siretek 12 zlatých ročně.

17. června, 20.15

Dnes odpoledne ve dvě hodiny proběhl velkolepý pohřeb 16 mrtvých na katolickém hřbitově v Karviné a v pět hodin 3 mrtvých na evangelickém hřbitově v Orlové.

19. června, 7.00

(...) Celkový počet mrtvých je 235. Z nich 214 se nadele nachází v dole. Dnes začala analýza plynů. Plyn obsahují jen 3 procenta kyslíku, čímž byl utišen požár.

23. června, 17.30

Jeho excelence ministr vnitra přijel včera do Solce. Dnes proběhlo jednání v Karviné. (...) V pondělí by se mělo znovu začít pracovat v dole Hlubina. Dnešní analýza plynů ve všech dolech je příznivá. Průzkumy v dolech nebyly ukončeny a budou pokračovat příští týden.

2. července, 14.30

Dnes ráno zahájila zasedání horní komise dolu Hlubina a byly započaty obnovovací práce na poškozených dolech. Byla dodržována nejvyšší opatrnost. Během pěti dnů by měla být odezdnána požární zábrana.

7. července, 14.30

Dnes dopoledne došlo na dole Karel hraběte Larische k explozi traskavých plynů. (...) Čtyři osoby byly požárem lehce poraněny na obličej. Příčina výbuchu zřejmě tkví v zapálení dřevěného vybavení dolu. Požár z exploze byl rychle uhašen.

24. července, 10.00

Během obnovovacích prací v dole Františka vypuklo vícero explozí. Pracovníci se stihli včas stáhnout zpět. Nikdo není zraněn. Doly byly znovu uzavřeny.

Telegrafní zprávy, zaslány Zemské vládě slzešské v Opavě, informují o průběhu důlních explozí v roce 1894 a jejich postupné asanaci.

4. listopadu 1951 (nástup práce)

Už je to tady! Celý týden fáráme na dole. Rázem se z nás stali horníci. K tomu, aby tomu tak bylo, stačilo absolvovat jednu, přesněji řečeno jednohodinovou přednášku. (...) Přednášející se snažil vysvětlit i postup práce, jak to v dole probíhá, ale stačil jsem si zapamatovat jen přísný zákaz kouření a to, jak si pomáhat, když nám v dole zhasne kahan.

12. prosince 1951 (exploze v Dole 1. máj)

Jedná se o výbuch plynu metan a o následný požár v dole, kalamita pro uhelný důl jedna z nejhorších. A právě to muselo postihnout šachtu, na které pracuji! Je to hrozná... Hned na počátku hrání jsem si v sobě vybudoval obrannou bariéru jistoty, kterou si nadele upevňuji, že všechno všude dobře funguje a není se čeho obávat.

Zápis v deníku Vincenta Kotuliaka.

Československý horník, 17. 7. 1952: zpráva o proběhnutím politického procesu s báňskými inženýry.